

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

КАФЕДРА ТУРИЗМУ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ»

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»

для магістрів 1 року навчання

Ужгород

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

2021

УДК 338.48-6:615.8(076)
Г 75

Грабар М.В. Лікувально-оздоровчий туризм. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» освітньої програми «Готельно-ресторанна справа». Ужгород, 2021. 46 с.

Рецензенти:

Маслиган О.О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри туризму і географії Мукачівського державного університету.

Морохович В.С. – к. фіз.-мат.н., доцент, доцент кафедри менеджменту туристичного та готельно-ресторанного бізнесу УТЕІ КНТЕУ

Рекомендовано до друку кафедрою туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 7 від 04 лютого 2021 року.

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 4 від 11 лютого 2021 року.

© Грабар М.В., 2021 р.
© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

ЗМІСТ

	Стор.
Мета і завдання дисципліни, очікувані результати навчання	4
Опис навчальної дисципліни	7
Програма навчальної дисципліни	8
Структура навчальної дисципліни	12
Порядок проведення практичних занять	15
Тестові завдання	22
Методи навчання	30
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання	32
Загальні рекомендації до організації самостійної роботи з дисципліни	37
Перелік питань для модульних контрольних робіт	39
Перелік питань для підсумкового контролю знань	42
Рекомендована література	45

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Лікувально-оздоровчий туризм» є сформувати професійні, організаційні, методичні знання, вміння і навички, необхідні для надання послуг у сфері лікувально-оздоровчого туризму.

Предмет – теоретичні основи організації лікувально-оздоровчого туризму та практичні засади функціонування курортів.

Завдання дисципліни:

- вивчити сутність і особливості лікувально-оздоровчого туризму;
- дослідити курорти як провідний сегмент лікувально-оздоровчого туризму;
- розглянути організаційно-правові основи лікувально-оздоровчого туризму;
- вивчити управління курортами;
- визначити особливості функціонування курортів державного та місцевого значення в умовах сьогодення;
- ознайомитися з технологіями туроперейтингу у лікувально-оздоровчому туризмі;
- дослідити основи медичної кліматології;
- проаналізувати основи грязе- та глинолікування, лікування мінеральними водами, лікувально-оздоровчу дієтотерапію.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- 1) інтегральна компетентність – здатність ставити та успішно вирішувати на достатньому професійному рівні науково-дослідницькі та практичні завдання, розв'язувати складні задачі і проблеми в готельно-ресторанній сфері або у процесі навчання, що передбачає здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
- 2) загальні компетентності:
 - ЗК02.Здатність до системного творчого мислення, наполегливість у досягненні мети професійної та науково-дослідницької діяльності.
 - ЗК04.Здатність до аналізу, оцінки та синтезу нових ідей.
 - ЗК05.Здатність до пошуку альтернативних рішень у науково-дослідницькій та професійній діяльності.
 - ЗК06.Здатність використовувати системний аналіз при розробці та вирішенні питань.
- 3) фахові компетентності:

- ФК03. Здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері гостинності.
- ФК04. Розуміння завдань національної політики та стратегії регіонального розвитку індустрії гостинності.
- ФК05. Здатність використовувати теорію і методи інноваційно-інформаційного розвитку на різних рівнях управління.
- ФК07. Здатність розробляти бізнес-плани створення та розвитку напрямів діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Лікувально-оздоровчий туризм» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 1.3 Актуальні проблеми туризму та сфера послуг;
- ОК 1.4 Туристсько-рекреаційний потенціал регіону.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Готельно-ресторанна справа», вивчення навчальної дисципліни «Лікувально-оздоровчий туризм» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знання закономірностей, принципів та механізмів функціонування ринку готельних та ресторанних послуг.	ПРН4
Здатність оцінювати кон'юнктуру ринку, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності в сфері гостинності.	ПРН5
Здатність здійснювати управління підприємством індустрії гостинності.	ПРН6
Використовувати комунікативні навички і технології.	ПРН14
Демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень.	ПРН15
Нести відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.	ПРН17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Лікувально-оздоровчий туризм»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати визначати туристичну привабливість природних ресурсів, оцінювати якісні та кількісні характеристики інфраструктурних ресурсів туризму для лікувально-оздоровчого туризму.	ПРН04
Знати і аналізувати основні типи природних лікувальних чинників, їх поширення по території України та вплив на здоров'я й самопочуття людини при використанні у лікувальних технологіях курортних установ.	ПРН04
Знати основні принципи розміщення і функціонування курортів; розуміти їх класифікаційні градації.	ПРН05
Розуміти механізм управління підприємством санаторно-курортного комплексу	ПРН06
Вміти формувати концепцію маркетингу в управлінні лікувально-оздоровчою діяльністю.	ПРН06
Знати технології туроперейтингу у лікувально-оздоровчому туризмі, аналізувати і оцінювати особливості їх проектування та розробки програми санаторно-курортного обслуговування.	ПРН14
Аналізувати лікувально-оздоровчий сегмент туристичного ринку.	ПРН15
Знати особливості санаторно-курортного лікування.	ПРН15
Знати інноваційні технології, що використовуються у лікувально-оздоровчому туризмі.	ПРН17
Оцінювати перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму	ПРН17

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Під час вивчення дисципліни здобувач має ознайомитися з програмою та робочою програмою навчальної дисципліни, з її структурою, формами і методами навчання, видами і методами контролю знань.

Навчальний процес здійснюють у таких формах: лекційні та практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни з оцінкою та контролем знань здобувачів за курсами і формами навчання наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки: 1	
Загальна кількість годин – 120	<i>120 год.</i>	<i>120 год.</i>
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 50 самостійної роботи студента – 70	2	2
	Лекції:	
	22	16
	Практичні (семінарські):	
	28	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	70	104

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

ТЕМА 1. Сутність і особливості лікувально-оздоровчого туризму

Лікувально-оздоровчий туризм – сутність поняття та основні види. Історія розвитку лікувального-оздоровчого туризму. Курортні фактори: поняття, класифікація, можливості використання в лікувально-оздоровчих цілях. Лікувально-оздоровчий туризм, сучасний стан та особливості.

Література: 1, 5, 7, 15.

ТЕМА 2. Курорти – провідний сегмент лікувально-оздоровчого туризму

Класифікація курортів. Найпоширеніші типології курортів за геопросторовими критеріями. Види санаторно-курортних закладів. Особливості санаторно-курортного лікування. Головні завдання санаторно-курортного лікування. Лікувально-оздоровчі місцевості України.

Література: 1-5, 10-12.

ТЕМА 3. Організаційно-правові основи лікувально-оздоровчого туризму

Нормативно-правовий механізм управління санаторно-курортними територіями. Державна політика України у сфері курортної справи. Правові форми використання курортних, лікувально-оздоровчих зон. Порядок надання в спеціальне користування курортних, лікувально-оздоровчих зон. Порядок здійснення державного контролю за охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів. Державне регулювання курортно-рекреаційної діяльності в Україні

Література: 1-5, 10-12.

ТЕМА 4. Порівняльний аналіз курортів державного та місцевого значення в умовах сьогодення

Аналіз основних напрямків функціонування Скадовська – курорту державного значення. Аналіз туристично-рекреаційних закладів на території Скадовського району. Розвиток курорту державного значення Миргорода. Закон України «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення». Особливості функціонування курортів державного значення Хмільник і Бердянськ. Курорти місцевого значення – Знамянське, Солотвино, Косів.

Література: 7, 10, 12.

ТЕМА 5. Управління курортами

Управління курортами на різних рівнях. Концепція маркетингу в управлінні лікувально-оздоровчої діяльності. Типова організаційна структура

санаторію. Курортний маркетинг як концепція управління. Господарська структура санаторію. Організація роботи санаторію. Забезпечення якості й ефективності діяльності санаторно-курортних закладів. Основні стратегії розвитку курорту.

Література: 10-15, 20-23.

ТЕМА 6. Технології туроперейтингу у лікувально-оздоровчому туризмі

Лікувально-оздоровчі тури і особливості їх проектування. Розробка програми санаторно-курортного обслуговування. Організація дозвілля і розваг в санаторно-курортних установах. Анімаційний сервіс, як новий напрямок, в організації дозвілля відпочиваючих.

Література: 6-12, 15-16.

ТЕМА 7. Основи медичної кліматології

Кліматотерапія, поняття, завдання. Кліматичні чинники, їх характеристика. Класифікація кліматоутворюючих факторів. Типи клімату й погоди та їх вплив на організм людини. Кліматичні сезони в Україні. Основні методи кліматотерапії. Механізм утворення засмаги. Фізичні та фізіологічні основи дозиметрії й дозування кліматолікувальних процедур. Курортні ландшафти та їх використання в рекреаційних цілях

Література: 10-12.

ТЕМА 8. Лікувальні мінеральні води

Бальнеологія. Поняття і визначення. Історія розвитку бальнеології. Основні методи бальнеологічного лікування та їх застосування. Хімічний склад мінеральних вод. Вплив різних типів мінеральних вод на організм людини. Кондиціонування мінеральних вод. Знезалізнення мінеральних вод. Бальнеотехніка: предмет, завдання, технологічні схеми.

Література: 10-12, 15-18.

Модуль 2. МЕТОДИКИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

ТЕМА 9. Основи грязе- та глинолікування

Лікувальні грязі: поняття та класифікація. Особливості оздоровчої дії лікувальних грязей на організм людини. Класичні типи лікування грязями. Методики проведення грязелікувальних процедур. Властивості глини. Основні хімічні компоненти глини. Методи глинолікування. Види лікувальної глини та їх використання в лікувально-оздоровчому туризмі. Псаммотерапія: показання: та протипоказання. Методика проведення псаммотерапії.

Література: 6-12.

ТЕМА 10. Преформовані лікувальні курортні фактори

Фізіотерапія: поняття і сутність. Штучні фізичні фактори, що використовують у лікувально-оздоровчому туризмі. Загальна класифікація лікувальних фізичних чинників. Основні принципи лікувального застосування фізичних факторів. Методи апаратної фізіотерапії. Ефект від фізіотерапевтичного впливу на організм пацієнта. Класифікація штучних фізичних факторів за структурою.

Література: 7, 10, 12.

ТЕМА 11. Нетрадиційні методи лікування

Використання рідкісних і нетрадиційних методів лікування: апітерапія, фітотерапія, фунготерапія, гідротерапія, гірудотерапія, акупунктура, аюрведа, йога, енергетична медицина, тибетська медицина, гіпнотерапія, мануальна терапія, магнітотерапія, енотерапія.

Література: 6-12.

ТЕМА 12. Лікувально-оздоровча дієтотерапія

Еволюція підходів до організації санаторно-курортного харчування. Основи організації лікувального харчування на курортах. Принципи та методологія організації системи лікувального харчування у закладах охорони здоров'я. Удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні. Концепція збалансованого харчування А. А. Покровського. Характеристика основних лікувальних дієт. Основні принципи лікувального харчування. Механізми лікувального ефекту дієтотерапії. «Модні» дієти.

Література: 9, 11, 14.

ТЕМА.13. Термотерапія в санаторно-курортному лікуванні

Інфрачервона термотерапія: сутність методу, переваги, показання та протипоказання. Пресотерапія в термотерапії. Термотерапія в косметології. Лікування нафтопродуктами. Методики озокеритолікування. Методики парафінолікування. Методики лікування керосином. Методики лікування нафталаном. Бішофітотерапія. Історія лазень. Лікувальна дія пари на організм людини. Російська лазня: види, специфіка, показання та протипоказання. Фінська сауна: історія, специфіка, показання та протипоказання. Турецька лазня: історія, специфіка, показання та протипоказання.

Література: 13, 15, 22.

ТЕМА 14. Лікувальна фізична культура. Лікувальний масаж.

Основні режими рухової активності в умовах курорту. Характеристика форм занять лікувальною фізкультурою: ранкова гігієнічна гімнастика (РГГ). Характеристика форм занять лікувальною фізкультурою: заняття лікувальною

гімнастикою (групові та індивідуальні). Характеристика форм занять лікувальною фізкультурою: лікувальна ходьба, терренкур. Характеристика форм занять лікувальною фізкультурою: масові форми фізкультурної роботи (фізкультурні свята, змагання). Класифікація видів масажу.

Література: 7, 10, 11.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	У тому числі			усього	У тому числі		
		лекції	практичні (семінарські)	самостійна робота		лекції	практичні (семінарські)	самостійна робота
2-й семестр								
МОДУЛЬ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ								
Тема 1. Сутність і особливості лікувально-оздоровчого туризму	9	2	2	5	14	2		8
Тема 2. Курорти – провідний сегмент лікувально-оздоровчого туризму	9	2	2	5	14	2		8
Тема 3. Організаційно-правові основи лікувально-оздоровчого туризму	9	2	2	5	15	1		8
Тема 4. Порівняльний аналіз курортів державного та місцевого значення в умовах сьогодення	8	1	2	5	14	1		8
Тема 5. Управління курортами	8	1	2	5	12	1		8
Тема 6. Технології туropolерейтингу у лікувально-оздоровчому туризмі	9	2	2	5		1		8
Тема 7. Основи медичної кліматології	8	2	1	5		1		8
Модульна контрольна робота	1		1					

Разом за модуль	61	12	14			9		64
МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ								
Тема 8. Лікувальні мінеральні води	8	1	2	5	13	1		8
Тема 9. Основи грязе- та глинолікування	9	2	2	5	9	1		8
Тема 10. Преформовані лікувальні курортні фактори	9	2	2	5	13	1		8
Тема 11. Нетрадиційні методи лікування	9	2	2	5	9	1		8
Тема.12. Лікувально-оздоровча дієтотерапія	8	1	2	5	13	1		8
Тема.13. Термотерапія в санаторно-курортному лікуванні	8	1	2	5	11	1		4
Тема 14. Лікувальна фізична культура. Лікувальний масаж	7	1	1	5	8	1		4
Модульна контрольна робота	1		1		5			
Разом за модуль	59	10	14			7		
Разом за семестр	120	22	28	70	120	16	-	104

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сутність і особливості лікувально-оздоровчого туризму	2	
2	Курорти – провідний сегмент лікувально-оздоровчого туризму	2	
3	Організаційно-правові основи лікувально-оздоровчого туризму	2	
4	Порівняльний аналіз курортів державного та місцевого значення в умовах сьогодення	2	
5	Управління курортами	2	
6	Технології туropolерейтингу у лікувально-	2	

	оздоровчому туризмі		
7	Основи медичної кліматології	1	
	Модульний контроль №1	1	
8	Лікувальні мінеральні води	2	
9	Основи грязе- та глинолікування	2	
10	Преформовані лікувальні курортні фактори	2	
11	Нетрадиційні методи лікування	2	
12	Лікувально-оздоровча дієтотерапія	2	
13	Термотерапія в санаторно-курортному лікуванні	2	
14	Лікувальна фізична культура. Лікувальний масаж	1	
	Модульний контроль №2	1	
	Разом	28	-